

UN MANUSCRIS SLAVONESC AL LUI RADU DIN MĂNICEȘTI

MARIA RĂDULESCU

Printre prețioasele piese ale colecției Bibliotecii Naționale «Chiril și Metodie» din Sofia, se află și un manuscris legat de numele lui Radu din Mănicești, autorul copiei *Tetraevangelului* diaconului Coresi, făcute la 1574. Este vorba de manuscrisul 873, un *Evangeliiar* slavonesc, de redacție bulgară, copiat în 1572. El a făcut parte din colecția de manuscrise slavone a cunoscutului activist al Renașterii bulgare, Naiden Gherov.¹

Ms. 873 are 257 de foi, de dimensiunile 30×21 cm. Îi lipsesc primele 77 de foi (așa cum se poate deduce din numerotarea caietelor), cât și unele foi din interior.

Hirtia provine probabil din stocuri diferite, unele foi fiind mai aspre, altele mai netede. Are ca filigran ancora în cerc (două tipuri), din a doua jumătate a secolului al XVI-lea.

Din legătura în scoarțe de lemn îmbrăcate în piele frumos ornamentată a rămas numai ultima scoarță.

Pe foaie sînt cite 20–21 de rînduri, cu un scris de 5 cm., în cerneală rădăcinie, bine păstrată. Titlurile sînt în roșu și verde deschis.

Manuscrisul este împodobit cu frumoase ornamente și inițiale care amintesc insistent pe cele din tipăriturile lui Macarie și Coresi. De altfel, tipul acesta de ornament care se detașează net într-un album de ornamente (în curs de elaborare) de manuscrise slavone din colecția bibliotecii, ne-a trezit interesul pentru acest manuscris. Realizate în negru, galben, verde și roșu, ornamentele și inițialele conferă manuscrisului o reală valoare artistică.

Ornamentele sînt de patru feluri:

Un frontispiciu mic, simplu, asemenea celui reprodus în Bibliografia românească veche, I, p. 15, colorat în roșu, verde, galben, negru se găsește la Predoslovie evangheliei lui Luca (p. 74^r) și la Predoslovie evangheliei lui Ioan (p. 165^r).²

Un frontispiciu, de asemenea mic, din cercuri împletite, colorat în galben, verde, roșu, împodobește pagina cu sumarul evangheliei lui Ioan (p. 164^v).³

Un frontispiciu mare,⁴ similar cu cel reprodus în BRV, I, p. 10, apare colorat în galben, verde, negru, roșu, la începutul evangheliilor lui Luca (p. 75^r) și, necolorat, la pagina unde se indică numărul evangheliilor de peste an (p. 235^r).

Un frontispiciu mare, realizat din două cercuri împletite, colorat în galben, împodobește partea de sus a paginii a 15-a.⁵

Inițialele sînt și ele de mai multe tipuri. Unele,⁶ puține la număr, sînt identice cu cea din *Evangeliiarul* lui Macarie, reprodusă în BRV, I, p. 10. Altele, și mai puține, sînt identice cu tipul de inițială folosit frecvent în *Evangeliiarul* lui Macarie BRV, I, p. 20, nr. 32–37). În două din inițialele de acest tip (p. 165^r, 253^r), Radu și-a însemnat și numele.⁷ Inițiala predominantă este de tip floral, simplă, uneori rudimentar executată,⁸ similară cu cea din *Evangeliiarul* lui Macarie (BRV, I, p. 20, nr. 40).

Cuprinsul manuscrisului îl constituie cele patru evanghelii (cea de la Matei fiind de la zăciala 105). Urmează apoi:

Сказаніе прѣдмѣсти въсего лѣта число ѿгласкоу (Spunere cuprinzînd numărul evangheliilor pe tot anul; p. 235^v–236^v).

Сказаніе еки на въсехъ днь дѣлхъи гл҃ти са ѿгласъ недѣлкъ въсего лѣта (Arătare ca evangheliilor care trebuie spuse în fiecare zi; evanghelii în duminicile de peste tot anul; p. 236^v–242^r).

¹ Manio Stoianov, *Ръкописната сбирка на Найдѣн Герѣв*, în „Извѣстия на Института за литература“ BAN, kn. XVI, 1965, p. 141.

² Fig. 1

³ Fig. 2

⁴ Fig. 3

⁵ Fig. 4

⁶ Fig. 5

⁷ Fig. 7

⁸ Fig. 6